

Liikluskindlustuse seaduse täiendamise seaduse eelnõu (kergliikurite kindlustamine) seletuskiri

1. Seaduse eesmärk ja sissejuhatus

Kehtiv liikluskindlustuse seadus sätestab § 4 lõike 1 punktis 5 kohustusliku liikluskindlustuse sõidukitele, mille valmistajakiirus ületab 25 kilomeetrit tunnis või mille valmistajakiirus ületab 14 kilomeetrit ja mass ületab 25 kilogrammi. Selline kriteerium on tekitanud olukorra, kus turu suurima rendiettevõtte Bolti elektritõukerattad, mille kaal on 24 kg, ei kuulu kindlustuskohustuse alla. Samal ajal suuruselt teise rendiettevõtte Tuul Mobility, mille tõukerattad kaaluvad rohkem kui 25 kg, peab renditõukerattaid kindlustama. Tegemist on võimaliku turumoonutusega, mis seab ettevõtted ebavõrdsesse konkurentsiolekorda. Antud eelnõu tehakse ettepanek lisaks LKindlS § 4 lõike 1 punkt 5¹, mille kohaselt tekib igasuguste kergliikurite kindlustamise kohustus isikutele, kellele kuulub üle kümne liikluses kasutatava väljarenditava kergliikuri. Normi eesmärk on tagada, et läbi kasutamisteenuse liikluses osalevatele kergliikuritele oleksid võrdsed tingimused ja need oleksid kõik kindlustatud, sest need osalevad oluliselt sagedamini liikluses (nt võrreldes erakasutuses oleva kergliikuriga) ja seetõttu on ka sellega kaasnevad riskid suuremad.

Täna kehtiva seaduse koostamisel lähtuti Euroopa Liidu MID direktiivist, kuid direktiiv ei kohusta seadma kindlustuse rakendumise alampiiriks just 25 kg, samuti ei keela sätestada ühtse kindlustuskohustuse kõigile renditeenust pakutavate ettevõtete kergliikuritele. Seega kehtivas seaduses sätestatud kriteeriumid ja 25 kg piirang oli pigem Eesti seadusandja poliitiline otsus. Võrdluseks - sama direktiivi ülevõtmisel, tegi Läti regulatsiooni, kus on ühesed tingimused kõigile renditeenust pakutavatele ettevõtetele.

Õiglase ja läbipaistva õigusloome põhimõtte kohaselt tuleb seadusi koostades tagada võrdne kohtlemine ja konkurentsi neutraalsus. Kui kehtestatud regulatsioon annab eelise ühele turuosalisele ja seab teised ettevõtted ebavõrdsesse olukorda, võib olla tegemist ebaproportsionaalse õigusriivega.

Lisaks konkurentsimoонutusele ei täida seadus ka oma esmast eesmärki – kaitsta liikluses kannatanuid. Statistika näitab, et elektritõukerastega seotud liiklusõnnetused on aastast aastasse sagenenud. Puuduvad andmed, mis kinnitaksid, et alla 25 kg kaaluval tõukerattal oleks väiksem õnnetuse risk või leebemad tagajärjed. Statistika näitab vastupidist – 2024. aastal toimunud 422 liiklusõnnetustest kergliikuritega, olid 171 juhtunud Bolti tõukerastega ja 53 Tuule tõukerastega. Kindlustuskohustuse puudumine võib tähendada, et kannatanud jäävad hüvitiseta ning kahjud katab Tervisekassa või inimene ise. Samuti on raske nõuda hüvitist välja isikult, kui ta on välismaalane. See tähendab sisuliselt, et vastutus liigub ettevõttelt avalikule sektorile ja maksumaksjale. Tervisekassa kulud on kergliikurite õnnetuste tõttu ka iga aastaga kasvanud.

LKindlS § 4 täiendamine. Et vältida nii konkurentsimoонutust kui ka tagada kõigi liiklejate piisav kaitse, lisatakse käesoleva eelnõuga LKindlS § 4 lõike 1 punkt 5¹, mille kohaselt tekib igasuguste kergliikurite kindlustamise kohustus isikutele, kellele kuulub üle kümne liikluses

kasutatava kergliikuri. See muudatus tagab ühtse regulatsiooni, et erinevate rendiettevõtete tõukerattad kuuluksid kindlustuskohustuse alla.

Normi eesmärk on tagada, et läbi kasutusteenuse liikluses osalevad kergliikurid oleksid kindlustatud, sest need osalevad oluliselt sagedamini liikluses (Bolti tõukerastega sõideti 2022. aastal ca 8 miljonit kilomeetrit¹ ja Tuule tõukerastega oli 2022. aasta 29. septembri seisuga sõidetud ca 5 miljonit kilomeetrit) ja seetõttu on ka kaasnevad riskid suuremad võrreldes üksikisiku personaalses kasutuses oleva elektrilise tõukerattaga.

LKindIS § 7 täiendamine. Kehtivas LKindIS §-s 7 on loetletud kindlustuskohustusega isikud. Lisatava LKindIS § 7 lg 2¹kohaselt peab isik, kellele kuulub üle kümne liikluses kasutatava väljarenditava kergliikuri, kindlustama kõik talle kuuluvad kergliikurid sõltumata sellest, kui kiiresti need liiguvad või kui palju need kaaluvad. Teisisõnu, kindlustusleping tuleb sõlmida ka alla 25 km/h kiirusega sõitvate kergliikurite, samuti kuni 14 km/h kiirusega sõitvate kuni 25 kg kaaluvate kergliikurite suhtes, kui ühel isikul on üle kümne sellise liikluses kasutatava väljarenditava kergliikuri.

Kõiki käesolevaid muudatusi toetab nii Politsei- ja Piirivalveamet, Tervisekassa, aga ka Konkurentsiamet. Samuti on rahandusministeeriumi ametnikud toetanud algselt ideed, et kindlustuskohustus laieneks kõigile rendiettevõtete tõukerastele. Tol hetkel ei saanud see ettepanek poliitilist toetust. Käesolevaid seisukohti väljendati Riigikogu korruptsioonivastase erikomisjoni istungil 14.04.2025. Antud eelnõu sätted on valminud tuginedes nendele seisukohtadele ning Rahandusministeeriumi ametnike soovitudele.

3. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

4. Seaduse mõjud

Seaduse muudatus mõjutab eelkõige kergliikurite renditeenust pakkuvaid ettevõtteid. Eestis on suurimad turuosalised Bolt ja Tuul Mobility. Kergliikurite rentimise teenuse pakkujad veel, näiteks <https://hoogmobility.ee/>, <https://www.xn--tuksimaailm-ffb.ee/rent/>, <https://rendipesa.ee/rolleri-rent-jalgratta-rent-elektritoukeratta-rent/elektritoukeratta-rent/>.

Samuti laieneb antud seaduse muudatus kõigile elektritõukerastate omanikele, kui nende elektritõukerattad pole veel kindlustatud, kuid omanikul on neid üle 10, need osalevad liikluses ning neid renditakse välja. Käesolev seaduse muudatus seab võrdsed tingimused renditeenust pakutavatele ettevõtetele ning eemaldab turumoonutava olukorra.

Seaduse muudatus tagab parema tarbijakaitse ning inimeste tervise kaitse. Kohustuslik liikluskindlustus tagab selle, et liiklusõnnetuses kahju saanud pool saab hüvitist. Samuti vähendab see Tervisekassa kulusid ning hoiab maksumaksja raha kokku.

¹ <https://arileht.delfi.ee/artikkel/120120514/aastalopu-statistika-kinnitab-et-estlased-on-bolti-usku>

5. Seaduse kooskõla Euroopa Liidu õigusega

Käesolev eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

7. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja vastu võtta rakendusakte.

8. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 1. juulil 2025.

Algatab Eesti Keskerakonna fraktsioon

aprill 2025. a

Lauri Laats
Eesti Keskerakonna fraktsiooni esimees